

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Висоцька А. Є.

студентка

*Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Полтавська область, Україна*

Освіта має дуже важливе значення у житті кожної людини. Так, однією зі складових процесу навчання та здобування освіти є академічна доброчесність. На цей момент у сфері освіти України відбувається реформування, відповідно до якого науковці досліджують поняття «академічна доброчесність» та проблеми, які виникають у процесі написання наукових робіт та навчання. Однією з таких проблем є поява та використання штучного інтелекту в освітньому середовищі. Тому пошук шляхів забезпечення академічної доброчесності у таких сферах, як освіта та наука, становить головне завдання.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» під академічною доброчесністю розуміється сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1].

Тобто, поняття «академічна доброчесність» означає порядну поведінку у використанні інформації, що безпосередньо застосовується у науковому дослідженні, а також у рамках освітнього процесу.

Закон України «Про освіту» встановлює також основні порушення академічної доброчесності, такі як академічний плагіат, фабрикація, самоплагіат, списування, фальсифікація, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти допомоги [1].

Так, в освітньому середовищі існують непоодинокі випадки академічного плагіату, до якого, зокрема, відноситься і використання штучного інтелекту.

Під штучним інтелектом розуміють можливість автоматизованої системи чи комп'ютерної програми виконувати функції людини шляхом прийняття оптимального рішення на основі аналізу зовнішніх чинників і з урахування життєвого досвіду людини, а також технологію, що може відтворити процеси мислення людського мозку, спростити і замінити людську роботу [2, с. 82].

Отже, штучний інтелект може створювати автоматично генерований контент, до якого можна віднести музику, артроботи, а також текст. Якщо ж використовувати результати ШІ, як результати власної роботи, то це порушує принцип академічної доброчесності.

Найбільш популярним на даний час чат-ботом, що може генерувати текст, який дуже схожий до тексту написаного людиною самостійно, є ChatGPT. Варто відзначити, що він має як корисні властивості, які допомагають у роботі, так і негативні, що становлять небезпеку в академічному середовищі.

Так, з його допомогою учасники освітнього середовища можуть шукати нові ідеї та виокремити нові напрямки у певному дослідженні; зручним є підбір інформації, а саме підбір добірки джерел із посиланнями за певною темою та напрямком; можливість використання машинного перекладу, але тільки простих конструкцій без профільної термінології; можна перевірити підібрані ключові слова у науковій роботі [3].

Окрім розумних вищезазначених рамок користування, частіше за все учасники освітнього процесу зловживають штучним інтелектом. З його допомогою студенти пишуть тексти на задану тематику, реферати, анотації, складають плани до текстів, вирішують тестові завдання. Варто пам'ятати, що дані, які використовуються для відповідей на запитання користувачів є застарілими. Також, при генеруванні відповіді штучний інтелект може використовувати вже опубліковані дані і їх використання є прямим порушенням академічної доброчесності, а саме плагіатом.

ChatGPT легко справляється з даним видом робіт, тому перед викладачами стоїть важливе завдання контролювати виконану роботу студента.

На нашу думку, можна виділити такі форми контролю, щоб запобігти можливості використання студентами штучного інтелекту:

1. Усне опитування (наприклад, описати всі етапи роботи).
2. Організація дискусій (цей етап дозволить побачити справжні думки та знання студента).
3. Творчі завдання, які потребують креативності здобувачів освіти.

Також, треба проводити лекції присвячені академічній доброчесності та використанню штучного інтелекту в її рамках, вмотивовувати студентів на написання наукових робіт власними силами. У разі порушення учасниками освітнього процесу академічної доброчесності, зокрема використання штучного інтелекту, повинні запроваджуватись санкції.

Отже, розвиток штучного інтелекту та сучасних технологій значно впливає на всі сфери життя та освітнє середовище, що вимагає від

викладачів та студентів відповідального ставлення до своєї роботи та не порушення норм академічної доброчесності.

Список посилань

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відом. Верховної Ради України. 2017. № 38–39. С. 380.
2. Зубенко О. В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 27, Т. 2. С. 80–85.
3. Філіпенко Л.В., Думанський О.В., Козак О.В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. Секція: Освіта/Педагогіка. 2023. Вип. 19. С. 90–98.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-35>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Власова В. П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, публічного управління
та адміністрування
Державний університет інфраструктури та технологій
м. Київ, Україна*

Питання про взаємозв'язок етики та науки, а також науковість етики, завжди були досить заплутаними. Ще в античні часи, коли наука тільки народжувалася, етичні аспекти вже цікавили мислителів. У двадцять першому столітті інтерес до етичних аспектів наукових досліджень постійно зростає. Це зумовлено перш за все розширенням доступу всіх охочий до різних джерел інформації, розвитком штучного інтелекту (ШІ).

Наразі ця тема є досить актуальною. Науковці різних сфер приділяють їй значну увагу. Практично всі дослідники вважають, що необхідно знайти баланс між використанням новітніх технологій та забезпеченням етичних стандартів у наукових дослідженнях.

На офіційному сайті Центру академічної етики та досконалості в освіті «Етос» розміщене наступне тлумачення поняття «наукова етика». «Наукова етика – сукупність норм, моральних принципів і правил,